

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

<p>Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.</p> <p>Rokopisov ne vračamo.</p> <p>Vse pošiljatelj je pošiljati franko.</p>	<p>Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.</p> <p>Vse leto velja . . . 60.— K pol leta 30.— " četrť leta 15.— " posamezna številka po K1-20.</p> <p>Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanajo poleg poštneine še 50 K.</p>	<p>Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 1 K 50 vin. " " " dvakrat . . . 1 " " " " " trikrat 80 " "</p> <p>za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.</p> <p>Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I.</p> <p>Poštni čekovni urad št. 11.197.</p> <p>Reklama tje so proste poštnine.</p>
--	---	--	---

U III. 530/20-6.

V imenu Nizovega Veličanstva Kralja!

Obtoženec France Marolt je kriv prestopka v smislu člena III. zakona z dne 15. oktobra 1868, št. 142-d. z., učinjenega s tem da je vsied opustitve dolžne paznosti izšel v listu »Učiteljski Tovariš« z dne 9. septembra t. l. št. 34 pod nadpisom »Ephéméres vulgatae«, katerega urednik je on, zoper obtožitelja Narte Veličanstva članek, ki se začne z besedami »Okraimim šolskim nadzornikom« in konča s stavkom »Učitelstvo in šolska vodstva mimaio napram tem nadzornikom nobenih dolžnosti«, ki tvori prestopok zoper varnost časti v smislu §§ 491. in 493 k. z. in se obsodi po št. 5 navedenega člena na 40 (štirideset) kron globe in v slučaju neizterljivosti na štiri dni zapora, po § 389. k. n. r. v plačo stroškov kazenskega postopania in po § 39. tisk. zak., da objavi to sodbo v navedenem listu na tistem kraju in z listimi črkami kakor je izšel žaljivi članek, in sicer v 14 dneh po pravomočju te sodbe.

V Ljubljani dne 10. novembra 1920.

Potrato I. r.

Brezobrestno posojilo društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani se resno ukvarja z mislijo, da pride čimprej do svojega smotra. Neugodne stanovanjske, prehranjevalne zlasti pa moralne razmere, ki jim je izpostavljena učiteljska deca, katera mora z varnega doma v mestne šole, provzročajo staršem pretežke skrbi in nezmagljive gnotne žrtve. In te razmere vevalejo našemu društvu, da naj z vso energijo izkuša olajšati te skrbi in zmanjšati te žrtve.

Brez zadostnih denarnih sredstev ni to mogoče. Naše društvo ima danes okrog 300.000 K imetja, ki pa ne zadošča zahtevam in potrebam društvenega namena. Predvsem moramo apelirati na požrtvovalnost učitelstva samega, ki se je doslej tako silajno izpričala in ki si tudi ob

teji priliki obetamo od nie najlepših uspehov.

Na današnji seji je sklenil odbor pozvati vse organizirano učitelstvo, naj društvu nakloni izdatno pomoč z brezobrestnim posojilom, katerega najnižji znesek je določen na 200 K. Čim večji pa bo znesek tem prej pridemo do ugodnega uspeha. Brezobrestno posojilo, katerega višino naj določi vsakdo sam po svojem materialnem položaju, bi bilo plačati ali takoj ali pa v kratkih zaporednih obrokih, da bo društvu mogoče uravnati nadalnje delo na temelju novih in sedanjih denarnih sredstev.

Izvršujé ta sejni sklep, naprošamo vse učitelstvo naj se polnoštevilno odzove temu klicu samopomoči ter skrbi in ljubezni do naše dece! Učitelji in učiteljice ki imajo otroke, bodo znali ceniti plemenitost naše namere, oni samci in samice na, ki nimajo brivce zaradi bodočnosti svojih otrok naj poslušajo glas srca in poziv tovarišstva ter naj stopijo v krog dobrotnikov učiteljske dece!

Vsak naj pomaga, kolikor največ more in hoče! Uspeh je odvisen od požrtvovalne dobre volje.

Kdor se odloči za brezobrestno posojilo, naj to takoj javi podpisaneu odboru pisмено. Navede naj višino posojila način izplačila ter pogoje vračila.

Prijave bomo sproti priobčevali v »Učiteljskem Tovarišu«.

Odbor društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani, dne 23. jan. 1921.

E. Gangl, predsednik
Jakob Dimnik, blaginik.
Ferdo Iuvanec, tajnik.

Vam, mladim patriotom!

Na dan narodne svobode, ko je ves jugoslovenski narod praznoval svoj največji dan, Vas je pozvala Jugoslovenska Matica da v proslavo naše svobode, darujete za brate pod tujim jarmom.

Celotno ste se odzvali pozivu in položili iz svojih skromnih sredstev tisočake na oltar za domovino preganianih. V

imenu tpeče mladine tam preko ko tudi v svojem imenu Vam izreka Jugoslovenska Matica svojo najtoplejšo zahvalo.

Narodni praznik je zasluga Vaših očetov, njih dela in njih trpljenja. Na Vas je da bomo ta pomembni in razveselivi dan praznovali tudi v bodoče v sreči. S svojimi raznimi darovi ste pokazali, da ste vredni sinovi svojih očetov, zato čast Vam.

Dokazali pa ste tudi da je upravičen naš up na Vas, ker ste se izkazali kot požrtvovalni in nesebični rodoljubi.

S svojimi darovi ste stopili v vrste narodnih hojevnikov. Ostanite zvesti tel plemeniti misli in ne dajte se preplašiti niti od nevarnosti, niti od nasprotij. V boju se izkaže moč, v nevarnosti Vaša zvestoba.

»Jugoslovenska Matica« upa na Vas, računa na Vašo pomoč. S svojo zgodnjo požrtvovalnostjo ste vzbudili nade v sebe in tudi zato: hvala Vam!

Na delo, za svobodo!

K referatu krožka v Št. Janžu.*

Nisem mislil odgovarjati na kritiko referentke na tem krožku, gospe Grčarjeve zaradi načrtov za kmetijsko-nadaljevalne in gospodinjsko-nadaljevalne tečajne ki so bili objavljeni o tem listu, toda da se ne bo molk napačno tolmačil, čutim se poklicanega k besedi.

Veliko je pri sestavi omenjenih načrtov mozeja dela, to ho vedel g. nadučitelj Skuli sam, to vedo pa tudi nekateri drugi gospodje, ki so imeli priliko, zbirati za svojo »troko potrebno gradivo. V referatu navedeno podtikanje je toraj povsem neosnovano in nedošteno in se mi sploh čudno vidi da se izvala od strani, ki navsezadnje niti kompetentna ni za to. Referentka bi morala vedeti, predno se je lotila tako neplodnega kritikovanja, da najram opraviti s kmetijsko-nadaljevalnimi tečaji že od leta 1884. sem in da sem se za kmetijski pouk na ljudski šoli zani-

* Glej »Učiteljskega Tovariša« z dne 13. januarja t. l. št. 2.

mal že po svojem poklicu ves čas, odkar delujem na polju kmetijskega in gospodinjskega šolstva. Ves načrt je produkt dolgoletnega opazovanja in dela.

Žalostno je pri vsej stvari to, da se skuša s povsem nepotrebnim in nezasluženim polemikom podirati kar potrebuje vzajemnega in vnetega dela vseh činitelev, ki so res poklicani pomagati dobri stvari do vspeha. Ali mar misli gosda referentka, da se s takimi neosnovanimi proizvodi in osebnostimi stvar dospešuje?

Resnici na lubo moram slednič izjaviti, da ne poznam do danes — in naj se mi to odvosti — nobenega podobnega načrta o takih tečajih, ki bi ga bil izdelal g. nadučitelj Skuli za kmetijski pouk na ljudski šoli ali pa ga, Orčar-Likarjeva za gospodinjski pouk na ljudski šoli.

Rohrmann.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Okraimim učiteljskim društvom! Kljub vsem opominom in urgencam se še niso odzvala vsa društva in poslala članske sezname. **Potrebujemo jih nujno, zato jih pošiljate takoj!** Vsak dan prihajajo reklamacije zaradi listov, če pa društva tako neredno izvršujejo svoje dolžnosti, ne more biti reda. — Vsako izpremembo članstva je javiti takoj strokovnemu tajništvu. — Posamezne resolucije, društvene sklepe, blaginjske račune, izkaze za konvikt, rezervni sklad i. t. d. pošiljajte ločeno na osebnih listih, ne pa zmašiti vsega skupaj na eno polo papirja! — V blaginjskih zadevah se je obračati na tov. Fr. Luznerja nadučitelja v Primskovem pri Kravju.

Vsa okrajna društva naj pošljejo takoj sledeče podatke za l. 1920 v svrhu sestave statistike:

1. Število članstva.
2. Ime in bivališče predsednikovo.
3. Število društvenih zborovanj v l. 1920.

Te podatke nam dolgujejo za l. 1919 še sledeča društva: Ljubljanska okolica,

LISTEK.

ANTON LEBAN:
Stoletnica rojstva Blaža Kocéna.

»Delo je življenje, brezdelje v živem pa trohjenje.«
Sim, Gregorčič.

Po tem veslu se je vse svoje žive dni ravnal učenjak Blaž Kocén, imenitni profesor zemljepisja in umni kartograf, čigar stoletnico rojstva smo obhvalali v ponedeljek, dne 24. t. m.

In kdo ne pozna Kocénovega dela za zemljepisni pouk! Mogoče se mlaši rod tega ne zaveda, a nam ki smo še pred 50 leti črpali zemljepisno znanje na srednjih šolah iz njegovih knjig nam vsem so pa Kocénove knjige in njegovi atlanti v prav dobrem spominu.

Radi tega je umestno, da se ob 100-letnici rojstva tega našega slovenskega ronaka in učenjaka spominjamo njegove delavnosti v dobrobit naše učee se mla-

dine ter mu posvetimo nekaj vrstic v strokovnem listu ter osvežimo njegov spomin našim potomcem v posnemo in vzpodbudo. S tem skazemo svojo hvaležnost napram našemu učenjaku v smislu Aškerčevih besed:

»Hvaležnost . . . poznaio dobri ljudie« — in »Hvaležnost kaže ti moza,« je dejal naš Stritar. —

Blaž Kocén se je porodil dne 24. januarja 1821. leta v Hotinjah pri Ponikvah v bivši Štajerski. Bil je priproste kmet-ske hiše sin. Dovršivši ljudsko šolo je stopil v gimnazijo v Celju, kjer je leta 1839. prišel na licej v Gradec. Ker te bil iako nadarjen, je prav dobro napredoval v filoloških študijah, kolim je posvetil vse svoje moči. —

Naš Blaž je bil sin ubožnih roditeljev, ki ga pa niso mogli gnotno podpirati. Radi tega je moral družje diake privajno učiti da se je preživljal in ni trpel lakote. Podpirali so ga v tem borateljski sloji, ki so poznali njegov talent in veselje do učenja. Da je ubogo dijaško življenje res pravno trpljenje, ve vsi, ki te to sam poskusil. Tega je bil dodobra uverjen sam, kaiti

neimajoč gnotne podpore od doma se je moral s poučevanjem služiti svoj kruh, poučevaloč imovitejše diake, od zore do mraka in celo od mraka do dne. — Razvidno je pač, da pota nizovega dijaškega življenja niso bila z rožicami posuta. —

Dovršivši humanistične študije, v kotem času mu ni prav mlo sijalo solnce sreče se je podal v bogoslovje v Celovec, da bi se posvetil duhovskemu stanju — in l. avgusta 1845. je bil posvečen v duhovnika. — S tem je bil Kocén kolikortoliko rešen gnotnih skrbi, da mu ni bilo sile za vsakdanji kruh.

Prva njegova služba je bila pri Sv. Rupertu pri Laškem tregu, kaiti tam je nastopil službo kaplana. Kasneje je ovce pasel v Šoštanj in Rogatec, a v tem dušnem pastirstvu je vedno le čutil v sebi poklic po višji naobraženosti in to osobito v zemljepisni stroki.

Po reorganizaciji gimnazij je bilo splošno pomarikanje srednješolskih učnih moči. Radi tega je naučno ministrstvo vabilo mlade in nadarjene duhovnike, naj bi se posvetili profesuri. Tem povodom

nahaialo v isti dobi mnogo duhovnikov-profesorjev, ki so pristopili po dovršenih izpitih v srednje-šolsko službo.

Tudi naš Blaž Kocén se je odzval takemu vabilu in leta 1850. je postal v svojo veliko radost pomožni učitelj naravoslovja na gimnaziji v Celju, kjer te poučeval 2 leti prav uspešno. Hrepeneč vedno po napreduku, se je vpisal v fizikalni inštitut na Dunaju in te tam izvršil državni izpit iz naravoslovnih ved in iz zemljepisja z odliko.

Naučno ministrstvo je to njegovo odlikovanje uraževalo imenovaje ga suplentom na ljubljanski gimnaziji. Potem je postal v Ljubljani gimnazijski učitelj, kjer je prav srečno učitelev v prosep učee se mladine. Kot talentiran svobodnjak in naprednega mišljenja je bil v sporu z ljubljanskim ordinariatom, a mu niso mogli do živega, ker je bilo njegovo življenje neomadeževano. Z uma svetlim mečem se je boril in solšno imponiral. Njegove učne metode so bile izvrstne in tako je užival splošno spoštovanje tudi pri nasprotnikih. Bil je zaradi svoje učenosti in poštenosti splošno priljubljen. Tako so se na Kocénu uresničile besede Simona Gre-

Radovljica, Kranj, Kozje, Ljutomer, Maribor - okolica Ptuij, Maribor. — Pošlite jih čimprej, da bo red v uravi.

UIU. poveri. Ljubljana.

V. seja ožjega sosveta UIU. poverjenstva Ljubljana dne 16. januarja 1921.

S pozdravom na došle odbornike otvoril poverjenik sejo in poročal o došlih dopisih:

1. Mariborsko učiteljsko društvo poročalo o ustanovitvi odseka za vzgojo učit., naraščala in pedagoškega odseka, kar se vzame na znanje. — Isto društvo želi, da se deluje na uvedbo posebnega šolskega uradnega lista namesto sedanega Uradnega lista. — ki je obvezen za vsa šolska vodstva in za šolstvo in malinega delnega pomena. Ugotovi se, da se je napravilo v tem smislu že onetovano korake, dosedaj pa še vedno brez uspeha, češ, da bi bilo izdajanje takega lista predrago. — Dopis glede osebne polit. agitacije v stanovskih listih se vzame na znanje. — Na dopis glede poziva da se vpošlje imenik članstva za volilne odbore o priliki volitev, izjavi poverjenik, da je bil pozvan enkrat (že trikrat), in sicer po minulem terminu, da tak imenik predloži in sicer se je to zgodilo tri ure pred odhodom beograjskega vlaka. Vsakomur pa mora biti jasno, da je bilo nemogoče v 3 urah sestaviti imenik naše organizacije, ki šteje preko 2300 članstva. — Glede dnevnice poroč. učitelje in zavzelo poverjenstvo, že korake v Ljubljani in v Beogradu.

2. Poverjenik poročal, da se je 6. t. m. zglasila pri poverjenstvu UJU deputacija radovljiškega okrajnega učit. društva zaradi različnih informacij in pojasnil. — Pri tej priliki se določa, da pošlje poverjenstvo rade volje na občne zbornice in večja zborovanja okraj. učit. društev v kolikor bo mogoče svojega zastopnika informatorja, ako društva vnaprej javilo, v kakih zadevah žele biti poučena.

3. Poverjenstvo za socialno skrb je poslalo dopis, s katerim obvešča našo organizacijo o opisu prebivalstva in domače živine, ki se vrši koncem meseca po celi naši kraljevini. K temu opisu bo pritegnjeno tudi učitelstvo kakor drugi državni in občinski uradniki in uslužbenci ter duhovniki. Ker je ta popis velikega državnega pomena, naproša imenovano poverjenstvo, da se učitelstvo radevolje odzove temu pozivu.

4. Št. Lenarško učiteljsko društvo se izjavlja za polletno izdajanje šolskih naznanil. Poverjenstvo UJU je vlogo v tem smislu že odposlalo na pristojno mesto. — Glede ukrepa, da dobe vse šole ozir. razredni sliko regenta Aleksandra, se opozarja, da je tozadevni odlok že izšel in je dolžnost kral. šol svetov, da preskrbi slike. — Zaradi plač učitelje žen. ročnih del so se potrebni koraki že storili. — V zadevi odredbe, ki naj določa molitev za kralja Petra in regenta Aleksandra pri šol. mašah in ob državnih praznikih, se bo obrnilo poverjenstvo na pristojno mesto.

5. Poverjenstvo UJU v Ljubljani je prejelo 14. jan t. l. rešitev na svojo vlogo, ki jo je poslalo dne 29. dec 1919, na viš. šol. svet v zadevi nadomeščanja pouka ob prostih četrtkih na višjem štajerskem. — Tozadevna naredba bivšega dež. šolskega sveta štaj. se razveljavlja.

6. Na resolucije novomeškega učit. društva v zadevi dnevnic poroč. učitelje in obveznosti konsumnih društev odgovarja poverjenstvo, da so se že storili potrebni koraki.

7. Poverjenik poročal, da je prevzel uravnališče Učiteljskega Tovarisa namesto odstojivšega tov. Fr. Marolta začasno tov. Mirko Fejčič. Predala lista in blaginje se je izvršila na podlagi zapisnika v navzočnosti poverjenika in blaginika popolnoma v redu.

8. Prečita se zapisnik zadnjega zborovanja belokranjskega učit. društva, ki slika znane žalostne razmere šolstva in učitelstva v Beli Krajinji, kar je bilo že donatistično v Tovarisu.

9. Jugoslov. Sokolski Savez in Učiteljska Čitaonica v Osieku se obračata na poverjenstvo za brezplačno dopošiljanje Učit. Tovarisa. — Se ugodi.

10. Tov. Jelenc prečita dopis vodje poverjenstva za uk in bogočastje g. vlad. svetnika dr. Fr. Skaherneta, ki opozarja učitelstvo na važno in odgovorno stališče v državnem ustroju in zlasti povdarja važnost prosvetnega dela učitelstva med narodom. — Sklene se donatistični dopis v stanovskem glasilu.

11. Prečita se pozdrav z učiteljske skupščine v Sarajevu, odkoder zajedno javijo tudi novo izbrani odbor poverjenstva. — Živeli vrli bratje in tovariši Bosanci!

12. Sklene se, da plačujejo vpokojenci poverjenstvu UJU letno 100 K. Okrajna društva na lahko zvišajo čez to članarino v kolikor se jim zdi potrebno za svojo društveno blaginjo.

13. Poverjenik poročal o slabem gnotnem položaju našega mladinskega lista »Zvončka«. — Častna dolžnost našega članstva bodi da se zavzame z vso intenzivnostjo za list in izkuša pridobiti čim največ novih naročnikov!

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za ormoški okraj ima v četrtek, dne 3. februarja 1921, ob 10. uri popoldne v ormoški okoljski šoli svoj občni zbor z nastopnim sporedom:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja,
2. Dopisi in društvene vesti.
3. Letno poročilo tajnikovo.
4. Letno poročilo blaginikovo.
5. Nova društvena pravila.
6. Učiteljska Samopomoč.
7. Enotna pesmarica za ormoški okraj; poroč. D. Serajnik.
8. Volitev novega odbora.
9. Slučajnosti.

Odbor.

+ Učiteljsko društvo za Konjski okraj zboruje v četrtek, dne 3. februarja 1921 na deški šoli v Konjicah. Pričetek ob 10. uri 30 minut. Na dnevnem redu so važne točke, zato pričakujemo polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, dne 6. svečana t. l. ob poludeti uri popoldne v šoli na Zidanem mostu.

- Dnevni red:
1. Nagovor in poročilo predsednika.
 2. Zapisnik.
 3. Poročilo: a) tajnikovo, b) blaginikovo.
 4. Volitev: a) novega odbora, b) dveh računskih pregledovalcev.
 5. Določitev društvenine za novo društveno leto.
 6. Slučajnosti in predlogi.

Pridite vsi, ker pridejo zlasti pri zadnji točki važne zadeve v razpravo!

Anton Gus, t. č. predsednik.

+ Tržiški krožek »Pedag. društva v Krškem« ima svoje zborovanje v četrtek 10. februarja v Tržicu.

- Dnevni red:
1. Poročilo.
 2. Negovanje dojenčkov, v kolikor se da obravnavati v gospodarskih nadaljevalnih šolah. Referira ga. Ana Brečova.

3. Šolstvo na Ruskem, referira tovariš Jože Spenko.

4. Sprememba društvenih pravil, poročal Tit Grčar.

5. Slučajnosti.

Zborovanje se vrši popoldne. Ob 11. uri pa je otroška predstava: »Na razpotju«.

+ Slovenjebistriško učiteljsko društvo je imelo svoj občni zbor dne 13. januarja t. l. v deški šoli v Slov. Bistrici. Predsednik tovariš Sabati pozdravlja navzoče, zlasti pa nove člane z željo, naj bi nam novo leto ne prineslo toliko razočaranj kakor minulo.

Mnogo sreče želi vriemu tovarišu Brglezu, ki se pismeno poslavlja od nas, ker nastopi nadučiteljsko mesto v Čadramu.

Svoj vstop v društvo naznanjajo tovariši in tovarišice: Kranjc Fran s soprogo iz Poljčan. Metlika Zvonko iz Slov. Bistrice, Horn Peter iz Sp. Poljskave, Koki Vida iz Makol. K društvu je zopet pristopil Planer Albert iz Črešnjevca, izstopil pa Babšek Josip iz Slov. Bistrice.

Predsednik objavlja sklep okrajnega šolskega sveta glede obravnave šolskih zamud, poročal o delovanju našega društva v l. 1920, in se k sklepu zahvaljuje za izkazano dolgoletno zapanje ter prosi, da ga člani odvežejo predsedstva.

Sprejme se načrt novih pravil, objavljenih v 46. števi »Tovarisa« lanskega leta. Spremeni se samo točka 13, ki se sedaj glasi: Izvoljeni so oni, ki dobe največ glasov.

Blaginikar tovariš Janžekovič poročal o stanju blaginje, njegovo poročilo se odobri. Nato so se vršile volitve in sicer po listkih. Izvoljeni so: predsednikom tov. Karbaš Fran, podpredsednikom tov. Rainer Josip, tajnica je Felgel Otilija, blaginikarjem Janžekovič Matko, odbornikim Varj Ludvik in Bratoš Josip, namestnikom Sabati Josip, Kukovič Anton in Hribar Franja, pregledovalcem računov Novak Franja in Planer Albert, Pevovodja je Logar Alojzij.

Tovariš Karbaš se zahvaljuje dosedanjemu predsedniku za njegovo neumorno delovanje v procvit društva, omenja, da ga je društvo za zasluge že pred leti imenovalo častnim članom in izraža željo, da bi ga še dolgo vrsto let imeli v svoji sredi.

Sprejete so se resolucije:

1. Učiteljsko društvo za slovenjebistriški okraj se pridružuje predlogu drugih učiteljskih društev, da naj stori UJU, poverjenstvo Ljubljana čimprej potrebne korake, da dobimo šolski uradni list in se nam ne usiljuje več za nas nepotrebni »Uradni list«.

2. Učiteljsko društvo za slovenjebistriški okraj protestira proti pisavi časopisa »Naš glas«, ki objavlja članke, kjer se napada učitelstvo. Netovariško je, da glasilo javnih nameščencev napada en del teh javnih nameščencev. (Članek »Narobe svet«.)

UJU, poverjenstvo Ljubljana naj deluje pri odboru Osrednje Zveze javnih nameščencev in vpokojencev na to, da se povzpnejo do one višine, da ne zavidamo drug drugemu košček kruha. — 3. Slovenjebistriško učiteljsko društvo se pridružuje onim mnogim tovariškim društvom, ki protestirajo proti zapostavljanju učitelje - žen. Enakim dolžnostim — enake pravice. —

Po zborovanju smo se prijateljsko pozabavali. Zal sme biti vsim onim, ki se nam niso pridružili. Upamo, da se prihodnjč najdemo vsi skupaj tudi pri zabavnem delu.

Prihodnje zborovanje bo dne 3. marca; pred zborovanjem se vrši pevška vaja. — Tajnica.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj je imelo svojo glavno zborovanje dne 6. januarja t. l. v Celju. Po kratkem novoletnem pozdravu se spominja tov. predsednik umrlega tovariša in častnega člana Armina Gradšnika, pokojnik je bil zelo delaven tovariš. Bil je med ustanovitelji bivše naše »Zaveze«, dolgoletni naš društveni predsednik in zastopnik v okrajnem šolskem svetu ter zvesti sodelovnik Popotnika in Učiteljskega Tovarisa. Z njim je izgubilo naše društvo

svojega neustrašnega prvobornika za stanovske interese. V znak iskrenega sočutja se vzdignje tovariši s prostorov ter mi zakličejo trikrat »Slava«. Namesto nagrobnega venca pokloni društvo 1000 K v prid najrevnejšim učencem njegovega zavoda.

Čestita se tovarišicama Levstikovi in Lorberjovi na dobro uspelem izpitu za meščanske šole. Glede zvišanja članarine za tekoče leto se sklene preložiti razgovor do prihodnjega zborovanja. Za rez. fond prispeva vsak član 10 K. Šolski voditelji naj vpošljejo znesek potom poštinih položnic tovarišu Wudterju v Celje. Društvo pristopi z enim deležem k tvornici učil. Jug. Matice se je nakazalo 2616 K kot članarina za preteklo društveno leto. Glede ustanovitve »Uradniške konz. zadruge« se sprejme sledeča resolucija.

Učiteljsvo, včlanjeno v »Uč. d. z. c. okraj« pozdravlja naredbo o ustanovitvi gospodarskih zadrug javnih nameščencev pod pogojem, da država prispeva dovolj veliki kapital za obratovanje teh podjetij ter je pristop posameznika neobvezen.

Tovariš predsednik prav toplo priporoča pristop k Samopomoči. V svrhu agitacije za to društvo se izvolita tov. Petrovič in tovarišica Čornjeva.

Na to je sledilo predavanje tov. nadzornika o temi: Učitelj in učenci. Izvajanje tov. referenta so bila zanimiva, osobito zato, ker jih je oživel s primeri iz svoje dolgoletne prakse. Orisal je, kakšne lastnosti mora imeti učitelj po poklicu, če hoče imeti uspeh pri svoji naporni službi. Mladina ljubi le tistega učitelja, ki njeno dušo dobro pozna in tej duši primerno uredi svoje vzgojevalne cilje. Učitelj pa, ki išče pri svojem poklicu samo kruha, je žrtve samemu sebi in žrtve je i njemu izročena mladina. Ker je bilo predavanje takorekoč konfiteor za vsakega, ki se hoče posvetiti učiteljskemu stanu, zato so navzoči društveni naprosili predavatelja, naj svojo temo objavi v Popotniku, kar je radevoljno obljubil.

Tovariš Franjo Brinar nam prečita koncept novih društvenih pravil, ki so bila enoglasno in z odobravanjem sprejeta.

Sprejeti sta se nadalje sledeči resoluciji:

1. Na Koroškem odstavlja slovenske učitelje ter jih pošiljajo čez mejo k nam, Predlagamo, da se za vsakega takega učitelja odstaviti ter pošlje v Nemško Avstrijo po enega nemškega učitelja na Kočevskem ali na kak drugi nemški šoli v področju Visjega šolskega sveta v Ljubljani. UJU Poverjenstvo v Ljubljani se prosi, da stori v tej zadevi takoj energične korake.

2. Poverjenstvo UJU naj izposluje pri višjem šolskem svetu, da se revirida že razglašen sklep, da se ima srbohrvaščina poučevati že v 2. šolskem letu, kjer otroci niti niso primerno orientirani v svojem materinem slo. jeziku niti dovolj trdni v čitanju in pisavi mave, zlasti pa večke abecede. Srbohrvaščina naj bi vsled tega prišla kot predmet v poštev še le v 3. šolskem letu.

Sedila so potem letna poročila društvenih funkcijonarjev. Blaginja izkazuje 3945 K 40 h imovine. Društvo šteje danes 130 rednih članov.

Z veseljem se je konstatiralo, da vidimo v naših vrstah mnogo pozitivnih tovarišev in tovarišic, ki prihajajo ob vsakem vremenu k zborovanju ter se ne sirašijo truda in siroškov. Taki tovariši in tovarišice imajo smisel in resnost do organizacije in upamo, da v tekočem letu tekmujejo ostali z njimi.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo dne 13. januarja t. l. v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru ob povolni udeležbi. — Po nagovoru predsednice tov. Mar. Godec, ki se je dotaknila vseh berečih vprašanih rešenih v minulem društvenem letu, je sledilo poročilo tajnika in blaginikarke. Iz poročila tajnika se je povzelo, da je imelo društvo 7 zborovanj in 7 predavanj pedagoške vsebine. Korakalo se je z drugimi društvi vzporedno. Poročilo blaginikar-

gorčiča, ki je pel:

»A mož pošten je — solnce zlato,
ki razsvetljuje greše svet,
ki v pisan svet ogrinja trato,
ki vrt in gai odeva v cvet.«

Življenje Kocénovo je bilo samotarsko. Hodil je v preprosti obleki, izogibal se društva ter se pečal z učenostjo. Bil je dober učitelj, ki ni poznal šale, a bil je mož — zlatega srca. Učil je zemljepisje in matematične vede v kojih je bil pravi strokovnjak in je odgojeval dobre diake, ki so bili dika tačasnih gimnazij.

Kocén je prišel kasneje na gimnazijo v Gorico, kjer je tudi mnogo pisal. Vsako leto je priobčeval snise v programih gorishe gimnazije. Med temi spisi se nahaja znamenita študija: »Das Klima von Görz«.

Blazu Kocénu tudi v lepi solčni Gorici ni bilo — obstanka. Koncem l. 1858. je odšel na gimnazijo v Olomucu, kjer je izdal svoje prvo zemljepisno delo: »Grundzüge der Geographie«. Ta imenitna knjiga je Kocénu donesla mnogo hvale in časti, kakal merodaini strokovnjaki so jo označili kot mojstrsko delo. Tudi znameniti zemljepisni pedagogi so to ugodno ocenili in hvalili kot metodično delo prve vrste. To je dalo Kocénu ime pravega

strokovnjaka-veščaka na zemljepznanskem polju.

Kmalu nato je Kocén izdal in priobčil več zemljepidov in mali šolski Atlas. Vse je bilo od strokovnjakov odobreno in s pohvalo ocenjeno. Tem povodom je vzbudil Kocén tudi v merodainih krogih veliko pozornost in naučno ministrstvo mu je podelilo naslov — šolskega svetnika. To je Kocéna vzpodbujalo k nadaljnjemu in vztrajnemu delovanju, kajti tako odlikovanje je bilo za tačasno dobo nekaj redkega in posebnega.

Kocén je to svoje delo od izdaje do izdaje spopolnjeval. In tako je že dvajseta izdaja zaeledala beli dan in to Kocénu v čast in hvalo.

Vse Kocénove knjige in Atlasi so pregledni in natančni ter lahko čitljivi, a tudi nazorni. Stielerjev »Atlas«, kojega so urel v srednjih šolah rabili, so kmalu opustili ko so prišli v svet Kocénovi. Tako so vedno bolj rabili Kocénove knjige v srednjih šolah. S tem se je uresničilo pravilo, da dobro blago se čim bolje upvažuje in se ga tem več proda in razneča. Naš Slomšek je pisal, da je dobra knjiga človeku najboljši prijatelj. To se je pokazalo tudi pri Kocénovih knjigah, ki so se kot

dobre knjige najbolj vžlubile, zakaj širile so se povsod po naših šolah. Pri imenovanju knjige: »Die Grundzüge der Geographie« je izšlo 12 izdaj. Knjiga je obsegala deložno in državno znanstvo, specielleni zemljepis avstrijsko-ogrske monarhije in stašistično zgodovino te monarhije. Se važnejše je Kocénovo delovanje v svrhu kartografičnih del, kojim je posvetil mnogo truda in dela. Iz vsega se zrcali plodovito njegovo delo v procvit zemljepisnega znanstva. Ta dela so mu postavila krono slave kot učitelju-učenjaku te stroke.

Radi nešteti vrlin v prosvet in proslavo našega šolstva so Kocénovi sorotaki vzdali 16. oktobra 1889. v njegovem rojstnem kraju spominsko ploščo, ki še dandanes časti moža-učenjaka in kartografa.

Tri zvezde so svetili na šolskem svodu, ki značijo naše tri slovenske učenjake in spisovatelje učnih knjig: Vega, Močnik Kocén. Kar sta veljala Vega in Močnik v matematičnem oziru, to velja Kocén v zemljepisnem delovanju: Njegova poslednja kartografična izdaja broji 46 zemljepidov. Njegove knjige so se rabile pri nas mnogo in mnogo let ter so širile med na-

rod omiko in napredek. Smelo rečemo, da so redke one knjige, ki bi se skozi stolletja izdajale in rahile v naših šolah, kakor so baš Kocénove.

Kocén je učiteljeval dolgo let v Celju, Ljubljani, Gorici, Gradcu, Olomucu, Hernalsu pri Dunaju, kjer je umrl — še razmeroma mlad l. 1871. Bolehal je več časa na pljučih: 24. januarja so ga na našli mrtvega držedečega v rokah neko kartografično skico. Pokonali so ga na pokopališču v Hernalsu.

Dne 24. t. m. smo tedaj praznovali stoletnico Kocénovega rojstva. Glede na to stoletnico je že v 240. št. »Slov. Narod« z dne 20. oktobra 1920 pisal Severin (baie umirovlien! polkovnik g. Fridolin Kančič) ter nas opozarjal na delovanje — moža-učenjaka in strokovnjaka, znanega širom sveta — moža Slovenca.

Spominimo se ob stoletnici tudi mi tega našega imenitnega šolnika. Niemu naj veljajo besede našega Sim. Gregorčiča:

»Zrubi pač mnogokaj se v časov tiri,
a velik blavi čin živi vseleli!
Večnaia pamiat!

ke tov. Permé je izzvenelo v topel apel, naj zamudniki takoj poravnajo zaostalo članarino, ker ni samo predvsem treba, da društvo poravnajo svoje obveznosti pri poverjenstvu UJU v Ljubljani, temveč se mora tudi novoizvoljenemu odboru izročiti vse v redu. — Člani so se odzvali vabilu. Sklenilo se je, da plača vsak član razen obvezne članarine 20 K letnih za upravo domačega društva. — Izvoljena pregledovalca računov tov. Majcen in Črnko sta našla iste v redu in dala blaginčarki absolutorij. — Na predlog tov. predsednice se sklene, naj se pošlita zakonskim parom, ki ne dobivajo vsak za se naših glasnikov, namesto »Zvonček« »Narodna Prosveta«. Diferenca se doplača. Nadalje se sklene na predlog tov. Lasbacher da pristano društvo k čerkovnemu ometu. Sedaj je sledila volitev novega odbora. Izvoljeni so soglasno. Predsednik: Albin Spreitz, nadučitelj v Zg. Sv. Kungoti, podpredsednica: Marija Godec, učiteljica v Limbušu, tainik: Radovan Jant, učitelj v Zg. Sv. Kungoti, namestnik tainika: Faniča Novak, učiteljica v Selnici ob Dr., blaginčarka: Minka Punčuh, učiteljica v Svecini, odborniki: Lasbacher Jožef, nadučitelj v Rušah, Vanhnik Mihael, nadučitelj v Hočah, Konečnik Franciška, učiteljica ob Selnici ob Dr. — Referentom novih društvenih pravil za prihodnje zborovanje je izvoljen tov. Radoslav Knaflič v Radvanju. — Sledilo je predavanje tov. Klemenčiča. »Sedanje stanje zemljepisne metode«. Tov. Klemenčič nam je izčrpano predložil v krasno zasnovanem govoru običajno postopanje v zemljepisnem pouku, zavrnil staro sistematično metodo ter naštel moderne metode za ta velevažen predmet. Predaleč bi nehajlo na tem mestu naštevati vse moderne struje v tem pouku, ki sta jih akcentirala znanost in praksa. Za svoje predavanje je žel zasluzeno zahvalo. Oglasil se je na to naš nadzornik Lichtenwallner k besedi, ki je iz svojega bogatega znanja nam podal suplemenat za naštevaniem priznanih modernih virov za uspešni pouk v tem velevažnem predmetu. — Izvolil se je na to stalni odbor za sestavo podrobnih učnih načrtov iz zemljepisa in zgodovine v katerem so tovariši: Pučeljk Miroslav, Lasbacher Jožef, Klemenčič, Pirkmaier Franc in Spreitz Albin. Gospod nadzornik se je javil pripravljeneča, da nam pri prihodnjem zborovanju, ki se vrši 1. četrtek meseca marca, t. i. 3. III., poda smernice za sestavo podrobnih učnih načrtov iz zemljepisa in zgodovine. Pevovodnim društvu je enoglasno izvoljen tov. Mirko Vanda iz Sv. Mariete ob P. — K točki slučajnosti se sklene na predlog tov. Mar. Godec vprati naše poverjenstvo UJU v Ljubljani, kaj je sklenilo v smislu resolucije, da se odpravi krivica, ki jo trpe omožene učiteljice pri izplačilu dražinske doklade. — Sklepecno se zahvali za iskrenimi besedami tov. Lesiak, bivši predsednici tov. Mar. Godec v imenu občnega zbora za izvrstno in požrtvovalno vodstvo društva v minulnem društvenem letu.

Učiteljsko društvo za Prekmurje je zborovalo dne 8. januarja t. l. v Murski Soboti. Kljub slabemu vremenu se je zbralo nad polovico članov. Tov. predsednik pristočno pozdravi navzoče, želeč jim vsi srečo v novem letu, posebej pa častita tovarišici Prelogovi, ki se je poročila. Pozdravi tudi tov. Titana, ki je pristopil k društvu. Nato preide k dnevnemu redu. Zapisnik zadnjega zborovanja se odobri. Tov. predsednik poda istočno poročilo. Govori o društvu, ki se je v minulnem letu tako lepo razvijalo in more pokazati tudi dosti uspehov. Posebno priporoča vsem članom potrpljenje in medsebojno strpnost. Ker se hoče zahvaliti še za nadaljno predsedništvo, se mu izreče zaupnica in se ga naprosi, naj ostane še nadalje društveni predsednik. Na vrsto pride tainiško poročilo, iz katerega je razvidno, da je imelo društveno delovanje dosti uspeha. Žal, da se vprašanje šol, zemlje še ni razrešilo in da je ostalo s šolskim svetom vse pri starem. Društvo je imelo v preteklem letu šest zborovanj. V začetku je štelo 35 članov. Število je vedno naraščalo in taško šteje sedaj 98 članov, na kar smo lahko ponosni. Nato se zahvali tovariš predsednik društvenemu tainiku, nakar poda blaginčarka tov. Prelogova blaginjško poročilo, ki se v zvezi z zahvalno na znanje. Računi se izročijo pregledovalcem. Volitve novega odbora se izvršijo na podlagi društvenih pravil, ki so izšla 2. dec. v »Učit. Tovaršu«. Glasuje se s listki. Navzočih je bilo 53 članov. Štetje glasov, ki so izvršili skrutinorij, je pokazalo, da so bili izvoljeni odborniki: Jurko, Požegar, Sadar, Prelogova, Cepundar Titan, namestnikom pa Antauer, Seči, Deskovič. Izvolitev sprejmejo vsi. 4. točka dnevnega reda je bilo predavanje, ki ga je objubil tov. Sadar. Ker pa je pričakovati, da bo prihodnji učiteljski večer, se predavanje odloži. Med slučajnostmi se oglasi k besedi tov. Titan in Komžar, ki protestirata, da se v »Učit. Tovaršu« v nekem dopisu iz Prekmurja napada prekmurske tovariše popolnoma neosnovano. Sklene se, da naj uredni-

štvo pošlje vsak dopis najprej v odobrenje društvenemu odboru, da ne bo prišlo do nesoglasja. Sprejme se nekatere predloge tovariša Engelsbergerja glede nepravilnosti, da se je 9 otrok iz obč. Selo dalo v drugo šolo mesto v domačo v Pokovcih. V šolski svet naj se takoj sprejmejo 4 zastopniki našega učiteljstva. Poverjenstvo UJU v Ljubljani naj dela na to, da se bodo tudi omoženim učiteljicam izplačevalo polno doklade. O. predsednik se zahvali navzočim in zaključi zborovanje. Po zborovanju se je vršila seja novega odbora. Predsedništvo, tainištvu in blaginjštvu obdržijo stari odborniki, podpredsednikom je izvoljen tov. Titan, tov. namest. tov. Deskovič, blagin. namest. tov. Antauer, odborniki so: tov. Jurko, Sadar, Seči in pregledovalca računov tov. Korže in Preininger. Vsak član naj prispeva poleg članarine še 10 K za društvene potrebe. Prihodnje zborovanje se vrši na dan 5. marca t. l. v Murski Soboti. Tajnik.

Kronika.

Slovenske šole v Ameriki. V nekaterih krajih Združenih držav je število slovenskih rodbin tako naraslo, da si ustanavljajo Slovenci svoje šole s slovenskim učnim jezikom. Veliko šolsko poslopje so otvorili že leta 1913. v Clevelandu. Poučuje 11 učiteljskih moči v 11 razredih. Učencov je vpisanih vsako leto okrog 1000.

Iz Francije. V odgovor na preganjanja in prepovedi francoskega ministra prosvete je francosko učiteljstvo razpustilo vse posamezne sindikate in se združilo v enotno organizacijo pod imenom »Syndicat national des instituteurs et institutrices de France et des Colonies«. Tako je odvzeta ministrstvu možnost, da bi se maščevalo nad posameznimi majhnimi učiteljskimi skupinami, ker odslej računati na eno edino, močno učiteljsko organizacijo. Zaradi prepovedi, ki zabranjuje učiteljstvu sindikalno združevanje, se je sklenilo izzvati pravorek sodišča, ker se ta pravica ne krati drugim javnim nameščencem.

Telesna vzgoja v Franciji. Senat je odobrila v proštem juliju zakonski načrt, ki določuje, da se dečki morajo vaditi v telovadbi od svojega šestega leta naprej. Tudi za deklice je telovadba obvezna v ljudskih in tudi višjih šolah. Za podelitev vsake javne službe je potrebna predložitev izpričevala iz telovadnega pouka. Od 16. leta naprej bodo vsi mladeniči vojaško izobrazbo. Evo nam uspehov politike vojne in te sledoče »večnega« miru med narodi!

Na Francoskem je bilo uničenih tokom vojne 6445 šolskih poslopij, od katerih pa so nekatera že nanovo postavljena po prizadovanju ameriškega društva »French Restoration Fund«.

Učiteljska kriza na Angleskem. Tudi v Angliji se stalno zmanjšuje število učiteljskih moči. V 1917. letu je službovalo 166.476 učiteljev in učiteljic, v 1918. letu je znašal upadek 664, v 1919. pa nadaljnih 1988 učnih moči. Skupno število na Angleskem službojočega učiteljstva je 163.824, ki pa oddaleč ne zadostuje realnim potrebam. Največje nacionalno učiteljsko združenje je »National Union of Teachers«, ki ima 111.877 članov.

Učiteljske plače v Belgiji. Zakon iz leta 1919. določa za ljudskošolsko učiteljstvo sledeče prejemke: Minimum dohodkov za učitelje 3000 Fr., za učiteljice 2600 Fr., Stanarina za kraje, ki imajo 5000 prebivalcev 200 Fr., do 40.000 prebivalcev 300 Fr., do 100.000 prebivalcev 400 Fr., nad 100.000 preb. 500 Fr. Dvojno stanarino dobe učitelji - poročenec, vdovci in vdove z otroki in šolski voditelji. Poviški službenih let so urejeni tako: deset letnih povikov po 100 Fr., več 10 povikov vsako drugo leto v znesku 150 Fr. do končne vsote 2500 Fr. Za učiteljice znašajo ti poviki 80, oziir. 120 Fr. in dosežejo končno vsoto 2000 Fr. Voditeljske doklade so 100 Fr. za vsak razred in za šole z več kot petimi razredi. Najvišja vsota je 600 Fr.

Šola v Nemški Avstriji. Nemška Avstrija nima še ustvarjenega novega zakona konstitucije. Vsaka stranaka ljudskega zastopstva je pripravila poseben načrt šolskega zakona. Krščanski socialci hočejo, da šolstvo upravlja deželna uprava. Država naj bi z zakoni določila temeljne obrise ljud. in sred. šolstva, toda z nadzorstvom in upravo šol, z učiti, in njegovim gnotnim stanjem naj bi se pečala edino le dežela. Vsenemci bi hoteli, da ima pri šolstvu odločati le država in sicer tudi v najmanjših podrobnostih. Isto zahtevo imajo tudi socialisti, ki poudarjajo posebno še potrebo, da se cerkev loči od države in tudi od šole. Vsakdo naj bi užival v vsakem oziru popolno svobodo. Učiteljstvo pa zahteva, naj prevzame vse šolstvo edino le država.

Šolstvo v Palestini. Danes imajo v Palestini 128 učilnic s hebrejščino kot učnim jezikom. Vseh šolarjev in študentov je 12.740, učiteljev in profesorjev pa 564. Zionistovski učni upravni so podrejene naslednje šole: 8 gimnazij, 48 ljudskih šol, 4 glasbene in umetniške učilnice ter 36 preskrbovalnic. Proračun za zionistovske šole znaša 103.000 funtov, od katerega krije prebivalstvo samo 10 odstotkov.

Iz Jugoslavije.

Na uvodnem mestu današnjega lista prinašamo razsodbo ljubljanskega okrajnega sodišča v zadevi tožbe Narteta Velikonie proti našemu listu, ker smo v

štej. 34. lanskega letnika priobčili uvodnik »Epoemerae vulgatae«, v katerem smo po zaslužnosti ožigosali Verstovškove šolske nadzornike in s katerim člankom se je čutil hudo užaljenega konceptni uradnik na višem šolskem svetu, znani Narte Velikonja. Verstovškovih »enodnevnica« ni več, kar le spričuje, kako na mestu je bil takratni naš uvodnik.

Nova naredba o reorganizaciji višjega šolskega sveta. Iz Beograda poročajo: Od prestolonaslednika podpisana uredba o ustroju višjega šolskega sveta za področje ljubljanske deželne vlade stoji še tekom tega tedna v veljavo in ostane v veljavi, dokler ne bo sprejet enoten šolski zakon za celo državo. Sedaj višjega šolskega sveta bo sledeča: Predsednik in podpredsednik ki jih imenuje minister prosvete, prvega izmed profesorjev drugega izmed ljudskošolskih učiteljev, eden ali dva upravna referenta-pravnika, višji šolski nadzorniki po dva zastopnika veroučiteljev, dva zastopnika srednješolskih, trije zastopniki ljudskošolskih učiteljev, eden zdravnik, eden zastopnik starišev, eden zastopnik kmetistva in eden zastopnik poverjenstva za socialno skrb. Učiteljski zastopniki so voljeni od tom direktnih tainih volitev v dveh skupinah, srednješolski in ljudskošolski. Zastopnike veroučiteljev postavlja mariborski in ljubljanski škof, zastopnika starišev mesto Ljubljana, ostale zastopnike na poverjenstva, odnosno zdravstveni odsek. Poslovna doba viš. šol. sveta traja dve leti in prične s 1. februarjem t. l. Poslovna doba sedanega viš. šol. sveta preneha z 31. januarjem.

Izprememba v glavnem odboru UJU v Beogradu. »Narodna Prosveta« poroča v svoji 4. številki z dne 14. t. m. sledeče: »Izvršni Odbor Udruženja Jugoslov. Učiteljstva« uvažilo je ostavku na predsedniški položaj dosadaniem predsedniku g. Čedi Todoroviču i odlučio da podpredsednik Odbora g. M. V. Popović, koji inače od poduzet vremena otpravlja predsedničku dužnost, vrši tu dužnost i dalje dok širi Glavni Odbor ne bude izvršio izbor novog predsednika.

Nova nadzornika. Minister prosvete je imenoval okrajnim šolskim nadzornikom za litiški okraj tov. Ivana Bezeliaka, nadučitelja v Zalni za cerkniško-lozaški okraj na tov. Mihaela Kabaia, nadučitelja v Bežuniah pri Cerknici.

Svetosavski praznik. Danes praznuje srbski del našega naroda spomin svojega največjega prosvetitelja — sv. Save. Koder biva srbski rod, se na današnji dan spominja moža, ki je s svojim delom položil temelj srbski veličini in ž njo vred sedanjim Jugoslaviji. Po vseh pravoslavni cerkvah se vrše na današnji dan službe božje v proslavo sv. Save, po vseh srbskih šolah se predava mladini o življenju in delovanju moža — ustanovitelja srbske pismenosti. Bilo bi zelo na mestu, da bi imele tudi slovenske šole v bodoče podobne slovesnosti na praznik sv. Save. Velik korak bi bil to do popolnivanja našega ujedinenja, ki naj se proučira z neutrudljivo vztrajnostjo pri mladini v prvi vrsti. Upamo, da bodo do drugega leta naše šolske oblasti izdale potrebno naredbo, na podlagi katere bodo mo praznovali skupno s svojimi jugoslovanskimi brati ta velenomebni dan, saj smemo prištevati sv. Savo največjim možem ki so kedaj živeli in delovali na slovenskem tugu.

Na skupščini bosanskega učiteljstva v Sarajevu dne 12. pret. meseca je bila med drugim sprejeta tudi sledeča resolucija: »Skupščina upravlja apel na zem. vladu, da u koristi stručno unapređivanja učiteljstva čim prije preliminira u prosvetni budžet listove »Učitelje«, »Napredak« i »Učiteljski Tovarš« za svaku državnu školu i učini shodne korake da slično postupe i sve političke opštine za sve škole, koje se izdržavaju iz njihovih sredstava. Isti apel upravljamo i na sve javne knjižnice i čitaonice.«

Narodna Prosveta prinaša v svoji zadnji številki prevod članka »Naše Udruženje« ki smo ga bili objavili v 3. številki letošnjega »Tovarša« iz pesna tov. Rudolfa Dostala. V ravnosti številki ima bratski srbski list daše poročilo o zadnjem zborovanju »Društva slovenskih učiteljev«: tudi omenia prerano smrt tov. Armija Gradišnika ter trpljenje slovenskega učiteljstva na Koroškem. »Narodni Prosveti« smo za njeno pozornost, ki jo kaže slovenskemu učiteljstvu, iz srca hvaležni.

Narodna Prosveta, ki jo prejemamo 50 iztisov v zameno za Učit. Tovarša se bo odslej pošiljala zaradi enostavnosti na naslovne naravnosti iz Beograda. — Vse eventualne izpremembe v na-

slovu naj se javijo na upravništvo Narodne Prosvete — Beograd. Učiteljski Dom. — Ako bi na kdo ne reflektiral več na list, naj to javi takoj strokovnemu tainištvu List, ki ste ga prečitali, daite napred da ga čitajo tudi drugi. — Nujno priporočamo, da naroči tudi naše učiteljstvo naše centralno glasilo. Ker je cena listu za naše razmere res nekoliko visoka — 48 din. (192 kron) — je umestno, da si ga naroči učiteljstvo na večrazrednih šolah skupno, kar se deloma že vrši. — Naročnina se pošilja na naslov: Narodna Prosveta. — Beograd, Učiteljski Dom.

Bilzu 100.000 koroških Slovencev nima danes niti ene slovenske ljudske in srednje šole več. V celi Sloveniji ni sto tisoč Nemcev, in vendar imajo polno nemških ljudskih šol ter celo nemško gimnazijo v Ljubljani. Celiska »Nova Doba« pristavlja k temu: »Kaj ko bi naša vlada posešla po represaliji in zaprla vse nemške šole v Sloveniji dotlej da se spame-tujejo Nemci na Koroškem?!

Nov list. Centralna uprava profesorskega združenja bo začela izdajati s 1. februarjem list, ki bo glasilo vseh sekcij (Beograd, Ljubljana, Zagreb in Sarajevu) profesorskega združenja.

Pospeševanje mladinski književnosti. Bivši poverjenik za uk in bogočastie je na predlog vodstva kr. založe šolskih knjig in učil z odlokom št. 6000 od 15. XII. 1920 dovolil da razpiše vodstvo kr. založe za najboljšie mladinske snise patriotične vsebine nagrade v skupnem znesku 10.000 K: na to je vodstvo poverjenstvu za uk in bogočastie predlagalo, da se naj dovoli enaka svota v svrhu razpisa nagrad za najboljšie ilustracije k tem knjigam. Novi vodja poverjenstva za uk in bogočastie je tudi to dovolil z odlokom št. 6164 od 22. XII. 1920. Razpis teh posebnih tekmovalnih nagrad, ki se bodo izplačale poleg običajnega honoraria, se bo v kratkem objavil.

Vodja poverjenstva za uk in bogočastie na deželni vladi v Ljubljani, dr. Fran Skabrne, je imenovan dvornim svetnikom.

Sorelemni izpiti. Poverjenstvo za uk in bogočastie odreja z razpisom dne 15. januarja 1921, št. 222, da lahko delajo učenci (ke) soremne izpite za vse razrede srednjih šol in učiteljskih v Sloveniji v slovenskem ali srbohrvatskem jeziku: naloge za te izpite na lahko pišejo z latinico ali cirilico.

Za vzpostavitev mestnega šolskega sveta v Celju. Zastopniki JDS in JSDS so v zadnji seji mestnega sveta podali protest proti ukiniemu avtonomije mesta Celja v šolskih zadevah ter odločno zahtevali, da se reaktivira prejšnji mestni šolski svet ki je bil lani meseca avgusta razrušen.

Društvo telovadnih učiteljev za Slovenijo. 16. t. m. se je vršil v Ljubljani ustanovni občni zbor tega društva. Pravila ki jih je sestavil pripravilni odbor, so bila z malenkostnimi spremembami soglasno sprejeta. Namen novega društva je pospeševati telesno in нравno vzgojo šolske mladine: varovati in podpirati materialne, pravne in strokovnostanovske koristi telovadnih učiteljev in pospeševati njihovo strokovno izobrazbo: prouagirati taka društva tudi v ostalih delih naše kraljevine s končnim ciljem ustvariti centralno organizacijo za vso državo. Društvo je nepolitično. — Člani so redni, podporni in častni. Članarina je določena na 15 din. letno. Podporni član postane dotičnik, ki daruje društvu najmanj 100 dn. — Za predsednika društva je bil izvoljen J. Baiželi, referent za telesno vzgojo pri zdravst. odseku v Ljubljani: tainik je gč. Petek Irma. Dekliški licei v Ljubljani na čiji naslov je tudi pošiljati vso korespondenco. V odboru so nadalje gč.: Pirnat, Čop, Cestnik, Jeras: namest.: Arnshek Deržai: pregled. računov: Kozak, gč. Trdina.

Brnarjeve čitanke za meščanske šole I. del se sme po odloku poverjenstva za uk in bogočastie št. 55 od 10. januarja 1921, provizorično uporabljati pri pouku slovenščine v I. in II. razredu srednjih šol, dokler ne izidejo nove slovenske srednješolske čitanke.

Luka Svetec. Dne 21. t. m. je umrl v Litvi v visoki starosti 95 let notar Luka Svetec, ustanovitelj »Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«, mož, ki si je stekel pred desetletji kot deželni in državni poslanec in ugleden politik neveljnih zaslug tudi na polju slovenskega šolstva. Slava njegovemu spominu!

Umrla je gospa Julia Črna-gojeva, soproga tovariša Fr. Črna-gojca nadučitelja na Barju pri Ljubljani. Pogreb se je vršil v nedeljo, dne 23. t. m. na pokopališče k Sv. Križu. Pokojnici mir